בס"ד

מה שיש להשיב על הד' תשובות של הגאון הגדול בעל הויען דוד שליט"א בענין הוואקסין החדש

לכבוד הגאון הגדול המפורסם לשם ולתהלה בכל קצוי ארץ המחולל פלאות בתורה ובמעשים מוהר"ר רבי חיים יוסף דוד ווייס שליט"א דומ"ץ סאטמאר אנטווערפן ובעמח"ס ויען דוד ושא"ס,

אחדשה"ט, הנה בא לידי מה שכ"ת כתב בנושא הוואקסין החדש, וכיון שבעת עברי על דבריו נתעורר אצלי כמה הערות, ובאתי בזה כתלמיד השואל את רבו, ואקוה שיתבררו הדברים לאשורן ומיני ומיניה תסתיים הא שמעתתא.

א) בתשובה א' מהד' תשובות, כ"ת בעיקר מבאר דיש בהוואקסין חששות נוראות וע"כ אי אפשר לחייב ליקח, ואעפ"כ כתב באות י"א להמליץ לאיש בריא שחושש מהקראנא ליקח הוואקסין, ונתן טעם לדבר דכיון דהוא חשש סכנה רחוקה נגד חשש סכנה רחוקה על כן יעשה השתדלות ליקח הוואקסין, עכתו"ד.

ונפשי בשאלתי אם המציאות הוא כפי דברי כ"ת דב' הסכנות הם חשש סכנה רחוקה, למה יכניס עצמו לסכנה של הוואקסין בידים, עדיף שיקיים שב ואל תעשה ואם יבא עליו הסכנה רחוקה של הקאראנא, ידע דעכ"פ לא נכנס בזה בידים רק בא עליו מן השמים, וזה פשוט מסברא דאין חיוב השתדלות בכגון זה, וגם לא הביא שום ראי' מחז"ל ופוסקים לחיוב השתדלות כזה בכהאי גוונא.

ב) מה שכתב כ"ת בתשובה הנ"ל באות י"ג דכיון דכמעט כל הרופאים ממליצים ליקח הוואקסין, ויש ספק סכנה רחוקה של הקאראנא, על כן יש להמליץ שיקח הוואקסין, עכ"ד.

הרי לפי מה שכ"ת כתב בעצמו באותה תשובה גופא באות א'-ג', ובאות ז' ס"ק י', ובסוף אות ט"ז, דבכהאי גוונא אין הולכין בתר רוב רק בתר המיעוט, הרי פשוט דאין להמליץ ליקח הוואקסין, ואולי נגעו בה ידים זרות שהכניסו מילים אלו. ומהיכי תיתי לחלק אי חשש היזק על ידי הוואקסין הוא חשש סכנה קרובה או רחוקה, דכיון דמסכים דהחשש של הקאראנא הוא חשש סכנה רחוקה לכל היותר, אז אפילו נניח דרק מיעוט הרופאים המומחים אומרים שאין ליקח [שאינו נכון במציאות], מהיכי תיתי ליכנס בידים בחשש סכנה רחוקה של הוואקסין החדש, וזה פשוט מסברא דאין חיוב השתדלות בכגון זה, וגם לא הביא כ"ת שום ראי' מחז"ל ופוסקים לחיוב השתדלות כזה בכהאי גוונא וכנ"ל אות א'.

ג) מה שכתב כ"ת בתשובה הנ"ל באות י"ד לדמות מי שמייעץ לא ליקח הוואקסין ונעשה אסון למי שמייעץ לנסוע בעראפלאן ונעשה אסון, לענ"ד אין הנידון דומה, דהרי שם מייעץ בקום ועשה, וכאן

מייעץ בשב ואל תעשה, והרי זה מייעץ כדעת תורה דשב ואל תעשה עדיף, ומה שמן השמים סיבבו שיקבל הקאראנא הרי לא עשה שום דבר בידים ואין עליו האחריות [ובאמת דגם למי שמייעץ לא לפחד מלנסוע בעראפלאן ג"כ פשוט דאין צריך תיקון כיון שעפ"י תורה מותר לנסוע בעראפלאן, אבל שם אפשר שיש קצת מקום ממדת חסידות כיון שלמעשה אמר לו לעשות כן בקום ועשה].

והמעיין בכל ההערות הנ"ל יראה שקו אחד עובר ביניהם, העלמה מהכלל דשב ואל תעשה עדיף, ועירבוב דברים בין קום ועשה לשב ואל תעשה.

ד) ואין לומר דאעפ"י דשניהם חשש סכנה רחוקה אבל יש יותר חשש מהקראנא מהוואקסין, קודם כל מהיכי תיתי לעשות חילוקים כאלו כשזה שב ואל תעשה נגד קום ועשה, אבל אפי' נניח דכן הוא עפ"י הלכה, אבל המציאות הוא שאינו כן, כיון שכל מי שנחלה ומת ולא לקח הוואקסין אומרים שזה בא מחמת הקאראנא אעפ"י שברור לכל שבא ממחלה אחר, וכל מי שנחלה ומת מהוואקסין אומרים שבא מהקארנא או שאר מחלה ולא מהוואקסין, אבל הרבה חוקרים ורופאים מעידים שבאמת הוא להיפוך, דרוב שנהרגו מהקאראנא נהרגו מסיבות אחרות ורשלנות וכדומה, ורוב שנהרגו מהוואקסין נהרגו על ידה ממש. ועכ"פ מידי ספק אינו יוצא, וא"כ שב ואל תעשה עדיף.

ה) שוב ראיתי דבסיום אותה תשובה באות י"ח כתב כ"ת בעצמו כדברינו דבכל כגון זה שב ואל תעשה עדיף, וכן הביא באות ט"ז מהמור וקציעה שכתב כן בהדיא, וא"כ איך כתב באות י"ג ובאות י"ד שיש להמליץ ליקח, וכן מה שכתב בהסיכום דלמבוגרים יותר טוב שיקחו ושאין להורות איסור ליקח הוואקסין, ג"כ נסתר על ידי כל הנ"ל, אלא ודאי ששלטו בה ידים זרות. וכן בתשובה ב' ובתשובה ג' כתב ממש ככל דברינו הנ"ל, דבכגון זה אמרינן שב ואל תעשה עדיף, ויוצא מדברי כ"ת דכן הוא אפי' אי נניח דסכנת הקאראנא מצוי יותר, ולא אזלינן בזה בתר רוב רופאים, ואם כן זה ג"כ מכריח דידים זרות שלטו בתשובה א' וכנ"ל.

ו) ומה שכתב כ"ת בתשובה ב' באות י' דסמכינן להתרפאות מהנכרים כיון שמקבלים שכר, הרי זה נכון, אבל לא לגבי וואקסינין אלו שאין הרופאים מפסידים שכרם אם נעשה היזק על ידי הוואקסין, כיון שנתנוהו ברשות הממשלה, וכל שכן שהמייצרים הוואקסין והממשלה אינם מפסידים שכרם בזה, שיש חוק המגין בעדם, וכן רואים במציאות שנעשו כבר היזיקות ועדיין נותנים, וכן הי' בעבר שנתנו וואקסינען שהזיקו אע"פ שאח"כ הצריכו לשלם וא"כ הרי זה ריעותא בנאמנותם.

ז) מה שכתב כ"ת בתשובה ב' אות ז' ובתשובה ד' אות א' דמיליאנים לקחו הוואקסין ורק אחד ממיליאן או יותר ניזוק, הרי זה במחכת"ה פשוט חסרון ידיעה אצל כ"ת מחמת רוב יגיעתו בתורה ועבודה, ויש על זה הרבה עדויות אפי' אצל אחינו בני ישראל, ובשבוע זו בלבד נפטרו הגאון רבי יצחק שיינער זצ"ל והרופא הידוע בנש"ק רבי אברהם יהושע העשיל טווערסקי ז"ל, ושניהם היו בריאים עד קיבול

הוואקסין, ומיד אח"כ נחלו ונפטרו, וגם על זה מתרצים כל מיני תירוצים, וכן יודע אני מעוד הרבה שנחלו או נהרגו עי"ז, וכן העידו הגאון רבי משה מרדכי קארפ שליט"א והגאון רבי בנציון בוארון שליט"א במכתבם הידועים שמכירים בעצמם רבים שנחלו או נהרגו מזה, אבל לא באתי כאן לחלוק בעניני מציאות. אבל לדינא לא הבנתי מה שכתב שם בתשובה ד' אות ד' שאנשים מבוגרים כדאי להם ליקח אע"פ שאין להם חיוב, דלפי כל הנתבאר לעיל לדינא גם אנשים מבוגרים כדאי להם למנוע דשב ואל תעשה עדיף וכדברי המור וקציעה, ונא להשיבני.

וכן פסקו כדת של תורה דשב ואל תעשה לכל גיל ולכל מצב הבריאות, הגאונים בית דינו של הגאון רבי שמואל אליעזר שטערן שליט"א, והגאון רבי משה זאב זארגער שליט"א, והגאון רבי משה מרדכי קארפ שליט"א, והגאון רבי בנציון בוארון שליט"א, והגאון רבי אברהם כהן שליט"א, והגאון רבי טובי' שולזינגער שליט"א, והגאון רבי בנציון וואזנער שליט"א, והגאון רבי יוסף בנימין וואזנער שליט"א, ועוד רבים וטובים.

ח) ובאמת דכל הענין להמליץ על לקיחת וואקסין, אפי' כשאין בו חשש צריך בירור גדול, דהרי דעת הרמב"ן על התורה (פרשת בחוקותי) בהדיא שאין לאף חולה להתרפא מרופא רק לבטוח בד' ולהתפלל ולילך לבקש אצל חכם, וכן הביא בספר טעם ודעת (פ' משפטים עה"פ ורפא ירפא) בשם הגר"א זצ"ל. ועיין בספה"ק מאור עיניים (פ' חיי שרה) דרק מי שאין לו דעת הולך אצל רופא, עיי"ש לשון קדשו באריכות. ועי' קריינא דאיגרתא (ח"ב סי' ל"ב).

אבל החובות הלבבות (בשער הבטחון פרק ד') כתב שעל האדם לבטוח בה' ויחד עם זה עליו לדאוג להצילו לבריאותו ע"י אמצעים טבעיים ולרפא את מחלותיו בדרכי הרפואה הנהוגים בעולם, כמו שצוה ה' ורפא ירפא. וכן כתב בשו"ת הרשב"א (סי' תי"ג), ובספר פלא יועץ (ערך רפואה), עיי"ש באריכות. וכן נקטו כמה פוסקים להלכה דעכ"פ ביש בו סכנה צריך לילך ולשמוע לרופא, עיין בברכי יוסף (יו"ד סי' של"ו), ובכף החיים (או"ח סי' שכ"ח ס"ק מ"ה) בשם הרדב"ז (ח"א סי' ס"ו), ובפסקי תשובה (ח"ב סי' כ"ה) בשם הרדב"ז שם.

וכ"כ הב"ח (יו"ד סי' של"ו) שהבוטח בה' שישלח לו רפואה ע"י רופא מותר לו לדרוש ברופאים אפילו במכה הבאה בידי שמים, ושכך נהגו בכל גבול ישראל. ועי' בתוס' הרא"ש (ברכות דף ס' ע"א) ובספר בן יהוידע (ברכות דף ס' ע"ב ד"ה ורפא).

ולכאורה לענין וואקסינען, לענין אי הותר לאיש בריא לילך לקבל וואקסין, לדעת הרמב"ן והגר"א בוודאי דאסור, אבל לדעת החובות הלבבות והרשב"א ודעימם צ"ע אי יש היתר למי שאינו חולה לילך לרופא כדי לעסוק במניעת חולי אלהבא, וראיתי מובא דבבית בריסק אכן סברו דלכו"ע אסור לילך לרופא על מניעת החולי, אבל מנהג העולם להקל בזה, וכן הורו הרבה גדולי ישראל.

ט) אבל נראה פשוט דכל הנתבאר עד הנה בנידון היתר לחולה לילך להתרפאות אצל רופא, זה ודאי כשאין חששות חמורים בהוואקסין, אבל כשיש חששות חמורים כבהוואקסין החדש שהוא נגד מחלת ה'קאראנא' אז בוודאי יש להחמיר כשאר הראשונים והפוסקים הנ"ל, וכן משמע בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ג סי' צ').

ובפרט שבוואקסין עם חששות נוראות כבוואקסין החדש הזה בוודאי אין להתעלם מדבריו הברורים של רבן של ישראל מרן החת"ס זי"ע בחידושיו למס' שבת (דף כ"ו), שכתב וז"ל, אין להקל ולהאמין לרופאי זמנינו רק לחילול שבת ואכילה ביוה"כ, ומפני זה קשה לי לסמוך בשום הוראה על רופאי זמנינו אפילו ישראל לענין נדה וכדומה, דכל מומחיותם עפ"י ספרי רפואות שנעשו ע"י נסיון שהיה להם על ידי גופי או"ה, וכן כל חכמתם בניתוח עפ"י שניסו בגופן שלהן דחבל גופייהו, ואין מזה ראיה לגופי בני ישראל, ואין לדון מדבריהם להקל בשום איסור כי אם לענין חילול שבת ואכילה בעיו"כ, דלא יהא אלא ספק פיקוח נפש נמי דוחה שבת, אבל להאמין להם ממש אין נ"ל, עכ"ל.

ואם החת"ס כתב כן לגבי רופאים ורפואות שכל כוונתם היתה לרפא, מה נענה היום שכל כוונתם בוואקסין חדש זה הוא לבצע כסף ושאר חשבונות רבים, והרבה סוברים שטמון בגווייהו מזימות רשע, ועוד שלא ניסו ולא ביררו הוואקסין החדש כל צרכם, למה לנו להתחכם על דברי משה רעיא מהימנא.

וכן בשו"ת אבני נזר (חו"מ סימן קצ"ג) האריך מאוד בנידון זו על דרך זה, ונעתיק רק קטע מתוך דבריו, שכתב וז"ל, עם כל זה נראה לפע"ד כיון שנראה בחוש שהרופאים מועדין לקלקל, יוכל לבטוח בהש"י כדי שלא להכניס עצמו לסכנת נפשות במעשה, וגם שלענין זה מקרי צדיק שבוטח בהש"י, וגם כי מפשט דברי הרמב"ן נראה שכל אדם שאינו עוסק ברפואות ובוטח בהשי"ת מקרי צדיק לענין זה, ולכל אדם יש רשות ומצוה לעשות כן [וכו'], רק משמע שלכל אדם יש לבטוח בהש"י ולא לעסוק ברפואות, לכך האידנא שנראה בחוש שהרופאים מועדין לקלקל נראה שיוכל לסמוך על פשט דברי הרמב"ן ושלא להביא עצמו לסכנת נפשות בידים, עכ"ל.

הרי דברי האבני נזר ברורים כיון שנראה בחוש בזמנינו שהרופאים מועדין לקלקל אין לו לדרוש ברופאים, ואם האבני נזר כתב כן בימיו מה נאמר בזמנינו שראו בחוש איך שהזניחו החולים בזמן מחלת הקאראנא, ולא טיפלו בהם כראוי רק אדרבא ואדרבא כידוע לכל, ובפרט שהמדובר כאן רק מוואקסין החדש שהוא למניעת החולי, ועוד יותר שעל כל הוואקסין יש הרבה עדות ובירורים שכוונתם לקלקל, אם כן למה לנו להכניס עצמינו לזה בידים.

ובשיחות הר"ן (סימן נ') כתב וז"ל, מענין דוקטורים ורפואות הרבה לדבר עמנו מאוד, והיה מגנה מאוד מאוד ענין רפואות ודוקטורים, ומזהיר מאוד מאוד לכל מי שרוצה לחוס על חייו ועל חיי זרעו ובני ביתו שיתרחק עצמו מאוד בתכלית הריחוק מלעסוק חס שלום ברפואות ודוקטורים, ואפילו מי שיש לו חולה

בתוך ביתו אפילו אם החולאת חזק חס ושלום רחמנא לצלן אף על פי כן ישליך על ה' יהבו וישען באלקיו לבד ואל יעסוק ברפואות ודוקטורים כלל, אפילו במקום שיש דוקטורים מופלגים אף על פי כן אל יסמוך עליהם ואל ימסור חייו בידם, כי הם קרובים למיתה יותר מחיים רחמנא ליצלן, כי אפילו מי שהוא דוקטור גדול אי אפשר לו לכוון החולאת והרפואה השייכת לו לפי מזגו וטבעו וכפי החולאת שלו וכפי העת והזמן, כי יש בזה כמה וכמה שנויים שצריך הדוקטור לכוון בהם מאד, וקשה לו מאד שיכוון ילא יטעה בכל הפרטים כאשר הם בעצמם מודים בזה, ובקל יוכל לקלקל לו הרבה שלא יועיל שום תקנה לחייו חס ושלום, ואפילו הדוקטור הגדול מאד, מכל שכן כל רוב הדוקטורים המצויים במדינתנו אשר רבים אינם יודעים בין ימינם לשמאלם והם רוצחים ממש והורגים נפשות בידים חס ושלום, צריך לברוח מהם כמטחוי קשת לבל ימית עצמו או החולה שמוסר להם בידים ח"ו, ואפילו כשסומך על דוקטורים גדולים הוא סכנה גדולה מאד ורחוק מן החיים מאחר שנפל ביד הדוקטור, ואי אפשר להאריך ולספר כל מה שסיפר רבנו זכרונו לברכה בענין זה. וסיפר שכשהיה בק"ק לעמבערג שהוא מקום קבוץ רופאים גדולים העיד לפניו רופא גדול בעצמו שטוב להתרחק מרפואות ורופאים בתכלית הריחוק, ואמר שכבר חקרו כל כך בחכמת הרפואה עד שעכשיו אינם יודעים כלל וכלל לא, כי מריבוי חקירתם כבר ראו שאי אפשר לחקור ולברר אמיתת הדברים על מכונם. ובק"ק לעמבערג יש שתי כתות רופאים מחולקים בענין איזה חולאת מסוכן איך להתנהג בו, שכל אחת אומרת שכל הדברים החזקים שיש להם איזה חריפות מזיק מאד לזה החולאת, ושצריך החולה ליקח רק הדברים שהם בהיפך, וכת האחרת אומרת בהפך ממש שצריך לזה החולאת דיקא דברים חזקים וכיוצא, ודברים מתוקים ורכים מזיקים מאד להחולאת הזאת, וכל אחת ואחת מהכתות הנ"ל מביאה ראיות חזקות לדבריהם, ולפי דעת כל אחת מהכתות מי שמתנהג בהיפוך דעתם הוא סם המות ח"ו לפי דעתם, נמצא שלפי דעת כת זו כל ההנהגות של החולה הנ"ל שמתנהג על פי הרופאים של הכת השניה הם סם המות ח"ו, וכן להיפוך לפי כת האחרת, וכל אחת מהכתות הם רופאים גדולם ומופלגים בחכמה זו מאד ואעפ"כ אינם יכולים לכוון האמת לאמתו, וגם אי אפשר לברר בחוש עם מי האמת כי לפעמים נראה בחוש עם דעה זו ולפעמים להיפוך ואי אפשר לברר הדבר כלל. נמצא שאי אפשר לסמוך על רופאים מאחר שהם בעצמם מבולבלים מאד מאד בחכמה זו ואי אפשר להם לעמוד על האמת לאמיתו, ואיך ימסור חייו בידם שהוא תלוי בחוט השערה, שכאשר רופא שוגג איזה תנועה בעלמא כחוט השערה הרי הוא מקלקל חייו וממיתו בידים, וכאשר רואין בחוש רוב הפעמים שרבים מאד מתים מן העולם על ידי הרופאים, כי יש בענין חכמת הרופאים דקדוקים הרבה הרבה מאד והם נעלמים מהם מאד מאד כעצמים בבטן המלאה (קהלת י"א, ה'), עד שאי אפשר שיכוון הרופא בכל הדקדוקים והפרטים ולא ישגה כלל, על כן צריכים להתרחק ולברוח מהם מאד. ואל יאמר האדם שהוא חולה ח"ו או שיש לו חולה בתוך ביתו ח"ו אם כן על מי אסמוך, כי בהכרח לעשות איזה עסק בדרך הטבע ואיך אניח את החולה ולא אשתדל בהצלתו, כי באמת זו שטות כי מאחר שהרופא רחוק מהחיים וקרוב להיפך כנזכר

לעיל וסוף כל סוף הוא צריך לסמוך רק על השם יתברך טוב לסמוך מיד על השי"ת ואל יסכן את החולה בידים על ידי הרופא, כי על פי רוב הרופאים הם שלוחי המלאך המות ר"ל, וידמה בעיניו כאילו יושב במדבר או ביער שבהכרח לסמוך על השם ית' לבד מאחר שאין מה לעשות, כמו כן עכשיו אעפ"י שיושב במקום שיש רופאים ורפואות אעפ"כ מאחר שהם בעצמם מבולבלים בחכמה זו ושאר החששות הרבה מאד שיש בענין רפואות, אם כן קרוב הדבר שע"י הרפואות והרופא לא די שלא יועיל אדרבא יקלקל בודאי, ואם כן למה יעשה עסק בדרך הטבע מה שרחוק משכר וקרוב להפסד. והבן הדבר היטב כי הוא ז"ל סיפר הרבה עם רופאים גדולים והיה יודע הדבר על בוריו והזהיר מאד להתרחק מהם מאד, ואי אפשר לבאר כל מה שסיפר בענין זה, ואמר שכבר היה בעולם מלך אחד שהרג כל הרופאים שבמדינתו מאחר שהם מזיקים מאד את בני אדם, ואמר בדרך צחות שעל מלאך המות קשה הוא מאד להמית בעצמו כי כל העולם תלוי בו, וקשה וכבד עליו לעשות הכל בעצמו, על כן העמיד שלוחים במקומו בכל מקום והם הרופאים שהם שלוחים להמית אנשים, כי הם ממתים בני אדם מאד מאד, אשרי מי שמתרחק מהם ומחזיק עצמו בש"י לסמוך עליו לבד. וכבר מבואר קצת מענין הרחקת רפואות באיזה מקומות בספרים הנדפסים כבר, רק שם מרומז הדבר קצת ברמז בעלמא, אבל הירבה לדבר עמנו מאד בענין זה להתרחק מהם מאד יהיה איך שיהיה ח"ו ישא עיניו לשמים וישען בה' לבד. עכ"ל השיחות הר"ן.

והנה בזמנינו רואים בחוש איך רוח ד' דבר בו, במה שראינו בעינינו כל מה שעבר על החולים בבתי החולים למיניהם בזמן הקאראנא, ועל כן אפילו אם ננקוט בזמנים כתיקונם כמנהג העולם להשתמש ברופאים, אבל לגבי מחלה זו שהודו בעצמם שאין להם שום ידיעה אמיתי, ועשו בזדון ובשגגה להרג ולהזיק רבים וטובים בהאופן שטיפלו במחלה זו, למה לנו להכניס עצמינו בידים לכל זה, ובפרט שהמדובר רק בוואקסין למניעת החולי ולא ברפואה כלל.

ובודאי מן הענין להביא כאן דברי הגה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זצ"ל בספרו דברי תורה (מהדורא רביעאה אות צ"ד), וז"ל, לענין הרופאים אמרו חז"ל (ברכות דף ס' ע"א) ופירש הרמב"ן (בפרשת משפטים) עה"כ ורפא ירפא מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות, (ועיי"ש במאמרינו תורת שבת פרשה הלז בחמשה מאמרות מ"ש בזה), וכיון שהוא רשו"ת ע"כ יש רשות לכל אחד אם ירצה להשתמש ברופא או לא. ומובן החלוקי דיעות בין הצדיקים מרבותינו הק' מתלמידי בעש"ט הק' ותלמידיהם בזה, יש מהם שבירו בסברות וראיות שאין להשתמש ברופאים כמ"ש בספר ליקוטי מהר"ן ושיחות הר"ן, וכן שמעתי מאבותי הקדושים זי"ע בשם רבינו הקדוש החוזה מלובלין זי"ע שהיה גם כן בדיעה זו שלא להשתמש בדקטורי"ם האלו [וכו'], והוא באמת כן בכוונת האריז"ל בסידור בברכת רופא חולי עמו ישראל השם בניקוד חול"ם שהוא תפארת שהקב"ה כביכול הוא לבדו רופא חולים עכד"ה עיי"ש. והנה לעומת זה אח"כ היו כמה צדיקים וקדושים מרבותינו שציוו לילך לרופאים המומחים

באמרם כי אין אנו כדאין לישועה ורפואה נסיות שלא כדרך הטבע, ע"כ צריכין להתלבשות לקרוא לדקטר רופא טבעי, וכיון שהוא רשו"ת כנ"ל לרופא לרפאות ע"כ יש רשות ביד כל אחד ואחד לומר חוות דעתו נוטה אם לקרוא לרופא או לחדול [וכו'], עכ"ד.

עכ"פ גם מדבריו מבואר דהרבה צדיקים אסרו השימוש ברופאים אפי' לחולה מסוכן, ולעומת זה היו צדיקים שסברו דאין לנו ראויים לסמוך על נסים שלא כדרך הטבע, והנה כל זה במי שחולה ואם לא ילך לרופא סומך עצמו על נסים, אבל מי התיר ליקח וואקסין כוואקסין החדש הזה שרבו בו החששות והסכנות, ובפרט למי שהוא בריא בתכלית השלימות, ועוד יותר שכל המחלה שהוא בא למנוע אינו מזיק לרובא דרובא דאינשי, מי התיר כל זה, ובודאי דשב ואל תעשה עדיף.

וכן באמת מפורש יוצא מדברי הגריעב"ץ זצ"ל בספרו מור וקציעה (יו"ד סי' של"ו), שכתב על ההיתר שהובא בטור שם לרופא לרפאות וז"ל, מזה לא למדים אלא לרפואת מכה שברור שרפואתה ידועה ובדוקה ויש בה משום הצלה ופקוח נפש ודאי, אבל לעסוק ברפואת חולי נסתר שבפנימי הגוף במקום שאין הרופא יכול לעמוד על הסיבה בבירור, ואינו מסדר תרופותיו אלא על פי אומדנא והשערה מסופקת, ולפעמים מכניס את החולה בסכנה יותר ממה שהיה בו מהחולי, וכמה פעמים המיתו רופאים כאלו וקרבו מיתת החולה בידים ע"י תרופתם המהופכת, ועל כן בכגון זה צריך אזהרה יתירה שלא למסור החולה ביד רופא המסופק בעצמו בענין החולה ורפואתו אם אינו מומחה גמור וירא שמים באמת שאינו מכניס עצמו בשום ספק, ועל רופא שעוסק בחולי נסתר ודאי אמרו טוב שברופאים לגיהנם, אבל אם לא נתעסק בה ולא למדה צריכא למימר אטו בשופטנא עסקינן, אמנם מ"ש טוב שברופאים ודאי אינו כלל גדול אלא לסתמא [חסר בכת"י] משא"כ בת"ח וראיה מר' שמואל ירחינאי, עכ"ל. וכן כתב בספרו מור וקציעה הנ"ל (על שו"ע או"ח סימן שכ"ח) וכמו שהביא כ"ת מדבריו.

הרי דמפורש יוצא מדבריו, דברפואה או רופא שיש חששות שאינו מכיר היטב ובוודאות המחלה או הרפואה, רק על פי אומדנא, אז אשרי הנמנע מהם ואסור לילך אליהם, וכל שכן בנידון דידן דמיירי באדם בריא ליקח וואקסין למניעת חולי לו או לחבירו, ויש על הוואקסין קלא דלא פסיק מכל מיני רינונים וחששות, שיזהר מאוד להתרחק מזה כמטחוי קשת, ולמזהיר ולנזהר שלומים תן כמי נהר.

י) ועוד יותר יש להעיר שראיתי דהפוסקים שמתירים ליקח כלליות הוואקסינען [וואקסינען] בונים עיקר ההיתר על דברי התפארת ישראל (בועז יומא פ"ח אות ג') שכתב וז"ל, נ"ל היתר לעשות אינאקולאטיאן [וואקסין] של פאקקען [אבעבועות רוח] אף שאחד מאלף מת ע"י האינאקולאטיאן [הוואקסין], עכ"פ אם יתהוו בו הפאקקען הטבעיים [המחלה הטבעית של אבעבועות רוח] הסכנה קרובה יותר, ולכן רשאי להכניס את עצמם בסכנה רחוקה כדי להציל את עצמם מסכנה קרובה, וראיה ברורה לדברי ממה שכתב הב"י (חו"מ סוף סי' תכ"ו) בשם הירושלמי דחייב אדם להכניס את עצמו

בספק סכנה כדי להציל חבירו מודאי סכנה, והרי ברואה חבירו טובע בנהר אינו מוחלט ודאי שיטבע אם לא יציל הוא, וכי לא אפשר שינצל ממקום אחר, ואם להציל חבירו יש חיוב להכניס את עצמו בספק סכנה מכ"ש שיהיה רשות בידו להציל את גוף עצמו ע"י הכנסו א"ע לספק סכנה. ואף לרי"ף ורמב"ם וטור שלא הביאו הך ירושלמי י"ל היינו מדס"ל כר' יוסי בנדרים (דף פ' ע"ב) דחייך קודם לחיי חבירו, אבל להצלת גוף עצמו אף על גב שאינו חיוב רשאי, עכ"ל.

והרי מבואר מדברי התפארת ישראל שבאמת יש מקום גדול לומר שאסור להכניס עצמו לספק סכנה כדי להציל חבירו מודאי סכנה, דחייו קודם לחיי חבירו, וכדהוכיח בסוף דבריו ממה שהרי"ף והרמב"ם והטור לא הביאו להירושלמי, ומשמע מדבריו שם דקאי על מה שאיירי מתחילה והיינו אע"פ שהוואקסין הוי רק סכנה רחוקה והמחלה סכנה קרובה, ומה שהתיר הוא רק להכניס עצמו לספק סכנה רחוקה כדי להציל 'עצמו' מספק סכנה קרובה, וגם בזה משמע בלשונו שאין בו חיוב רק היתר בעלמא. וא"כ כיון שאינו חיוב רק רשות, למה לנו להמליץ על זה, אדרבא מוטב לבטוח בד', ולא ירבה בהשתדלות, ובפרט שכל המחלה הוי סכנה רחוקה, וגם מההשתדלות י"א דיכול לצאת סכנה רחוקה, א"כ מוטב להתחזק באמונה ובטחון בלא השתדלות מיותר.

י"א) אבל גם בלא"ה הרי העיון בה'סטאדיס' של הוואקסינען החדשים מראים שנבדקו רק אם מרגיש בסימפטאמען קלים של המחלה ומנגדו מיד, אבל מי שמקבל סימטאמען חמורים מהוואקסין אין שום בירור שמועיל לו הוואקסין, ואדרבא אפשר שעוד יזיק לו, וזה חוץ משאר חששי סכנות שהעלו רופאים שיכול לבא ע"י הוואקסין, והם בעצמם פירסמו שגם אחרי הוואקסין צריך לדעתם לילך במסיכות כי אין להם בירור שמועיל, ואדרבא יש רופאים האומרים דאפשר שמזיק עצמו בזה שנוטל, ואם כן אפי' בלא הבירור הלכה גם מסברא נראה דשב ואל תעשה עדיף.

וזה חוץ ממה שהממשלה ב'ענגלאנד' פירסמה כמה אזהרות לאזרחיה הנוטלים הוואקסין, וכותבים בין הדברים דאפשר שהוואקסין אינו מועיל כלל, ועוד העירו דלא נעשו בדיקות על התוצאות שיכול להיות מהנוטלים וואקסין זה עם שאר וואקסינען או תרופות וע"כ יכול להיות היזק עי"ז.

וזה חוץ מהרבה חששות אחרות שהעלו רופאים ומומחים שיכול ליווצר מהשינוי בהDNA, וכן על ידי הכנסת תאי גזע עוברים לתוך המקבל הוואקסין, הן בעניני הלכה, והן בעניני מוסר והשקפה, וכתבו דהרבה תוצאות יכולים לצאת מיד, אבל יש הרבה תוצאות שיכולים להוודע רק במשך שנים הרבה, וכן בדורות הבאים, ואהמלה"ב.

י"ב) וחוץ מזה שוואקסין זה פועל שונה מכל הוואקסינען דלשעבר בהרבה אופנים ושינויים לגריעותא, ניתוסף על זה שאפי' הבדיקות שעשאו היו במהירות ובלי לבדוק הרבה אנשים לזמן ארוך, ועיין באורחות רבינו (מהדורא ישנה ח"א דף ש"נ, ומהדו"ח ח"ד דף עד"ר) מה שמביא מהגאון

הסטייפלער זצ"ל שאין להאמין להרופאים כשאומרים שחומר הוואקסינען החדשים טוב הוא ואין בו חשש סכנה, רק יחכו עד שכל המדינה יקבלו הוואקסין, ואם יראו שלא הי' לשום אדם מזה היזק רק אז יקבלו הוואקסין. וכן מעיד האדמו"ר מסאסוב שליט"א בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, והגאון רבי בנציון וואזנער שליט"א בשם אביו בעל השבט הלוי, וכן העיד בשמו הגאון רבי יוסף בנימין וואזנער שליט"א, וכן הגאון רבי שמחה ישראל בלום שליט"א בשם אביו הגאון בעל ברכת שמים מקאשוי זצ"ל, ועוד רבים, דכשיוצא רפואה חדשה צריכים להמתין כמה שנים קודם שנוטלים לברר שלא יצא מזה מכשול, וכל שכן רפואה למניעת חולי.

י"ב) ולענין נאמנות הרופאים בזה יש להעיר עוד, דהלא רק רופא המכיר כל מה שנכלל בהוואקסין ומה תוצאותיו נחשב לרופא לענין זה, אבל לא סתם מי שמפטפט ואומר מה שאתי לי' שפיר או בטעות כפי מה שלימד לומר. אבל אפי' ברופא שאומר שמכיר המציאות אינו פשוט כלל דצריך לסמוך עליו, וכדיתבאר.

דהנה בשו"ת הריב"ש (סימן תמ"ז) כתב, אין לנו לדון בדיני תורתנו הקדושה ומצוותיה על פי חכמי הטבע והרפואה, שאם נאמין לדבריהם אין תורה מן השמים חלילה כי כן הניחו במופתיהם הכוזבים, ואם תדון בדיני טריפות על פי חכמי הרפואה שכר הרבה תיטול מן הקצבים, כי באמת יהפכו רובם ממוות לחיים ומחיים למוות ויחליפו חי למת, והרמב"ם ז"ל כששינה קצת ואמר שצומת הגידים הוא בעצם התחתון בעופות ולא הודו לו, ואע"פ שהיה הרב ז"ל חכם בחכמת הרפואה והטבע ובקיא בניתוח כי לא מפי הרפואה והטבע אנחנו חיים, עכ"ל.

הרי מבואר מדברי הריב"ש כי הרופאים מהפכים הרבה פעמים המציאות ממש ממות לחיים ומחיים למות, ולא מפיהם אנו חיים.

ובשו"ת חת"ס (יו"ד סימן קע"ו) כתב וז"ל, שהרופאים נאמנים על הטבעיים שלמדו בנסיונם ובקבלתם איש מפי איש ומצאו שיש במציאות שתימצא מכה במעיים שמוציאה כיוצא באלה, אך להאמין לרופא או אפילו לכמה רופאים מומחים על הגוף הזה שיש לאשה שומא או מכה במעיים זה לא נאמין אפילו לרופא ישראל כי הוא טועה בדמיונו ובהישפטו יצא משפט מעוקל, עכ"ל.

הרי דאע"פ דסובר דאע"פ דבכלליות יכולים להאמין להם מה שלמדו בנסיונם או קיבלו מרופאים נאמנים שלמדו בנסיונם מציאות כך וכך ברפואה, אבל זה רק בכלליות ששייך מציאות כזה, אבל לגבי איש פרטי ששייך מציאות זה בגוף זה אינן נאמנים שהם טועים בדמיונם ויוצא מהם משפט מעוקל.

וכן באמת פסק כבר הרמ"א בהדיא (אה"ע סי' קמ"ה סעי' ט') דאין לסמוך בזמן הזה על אומדנות הרופאים.

רק צריך להבין במאי שונה ממה שמצינו בשו"ע (או"ח סי' תרי"ח) דסומכים על הרופאים לענין אכילה ביו"כ, התי' על זה מבואר בחי' חת"ס למס' שבת (דף כ"ו) שכתב וז"ל, אין להקל ולהאמין לרופאי זמנינו רק לחילול שבת ואכילה ביוה"כ, ומפני זה קשה לי לסמוך בשום הוראה על רופאי זמנינו אפילו ישראל לענין נדה וכדומה, דכל מומחיותם עפ"י ספרי רפואות שנעשו ע"י נסיון שהיה להם על ידי גופי או"ה, וכן כל חכמתם בניתוח עפ"י שניסו בגופן שלהן דחבל גופייהו, ואין מזה ראיה לגופי בני ישראל, ואין לדון מדבריהם להקל בשום איסור כי אם לענין חילול שבת ואכילה בעיו"כ, דלא יהא אלא ספק פיקוח נפש נמי דוחה שבת, אבל להאמין להם ממש אין נ"ל, עכ"ל.

וכן מעיד הגאון רבי יוסף בנימין וואזנער שליט"א בשם זקינו בעל השבט הלוי זצ"ל שלא סמך כלל על נאמנות הרופאים.

אבל באמת דאין צריך לכל זה, דהרי במושב בית דין של בד"ץ הגר"נ קרליץ זצ"ל עם רופאים מהממשלה של המדינה הציונית, שניסו לקבל מהם הוראים שהרבנים יחייבו הציבור לקבל הוואקסין החדש, וטען הראב"ד דשם שכעת בערך 50 'פראצענט' מהרופאים בארץ ישראל אומרים שהם לא יקבלו כעת הוואקסין, כל אחד והחשש שלו (וזה מראה היאך שגם הם אינם ברורים בזה), וא"כ היאך ניתן לחייב הציבור להיות מחמירים יותר מהרופאים!, ורק אחרי שכל הרופאים יקבלו הוואקסין יש על מה לדון.

ואם כן שכל כך הרבה רופאים מפחדים לקבל וואקסין זה, מה שייך כאן לדון על נאמנות הרופאים כשהם בעצמם אינם מאמינים בטוב הוואקסין.

ואחר כל הנתבאר פשוט וברור לענ"ד שלא די שלהלכה אסור ליקח הוואקסין החדש עד שיתברר שאין בזה כל החששות ושאכן מועיל, ועדיף להתנהג בשב ואל תעשה, ובקום ועשה להתחזק באמונה ובטחון ותשובה ושמחה ובזה ינצל מכל דבר רע ופגע רע.

ואחר בקשת הסליחה מרום מעלתו על הטירדא במכתבי, הנני מבקש דאם טעיתי או יש לכ"ת מה להעיר על דבריי, שיעמידני על האמת ויהי' זכות הרבים תלוי בו.

החותם ביראת הכבוד לפני רום מעלתו,

אליהו הערצאג